

TEMIR TANQISLIGI KAMQONLIGI BO'LGAN KO'KRAK YOSHIDAGI BOLALARDA O'TKIR ZOTILJAMDA ERITROTSITLAR TIZIMINING XUSUSIYATLARI

Jalilov Asliddin Xolmatovich

Samarqand Davlat tibbiyot Universiteti.

Anotatsiya: Klinik va rentgenologik jihatdan tasdiqlangan o'tkir zotiljam bilan kasallangan 2 oydan 1 yoshgacha bo'lgan 20 bolada kasallik I darajali TTK fonida kechdi. Qabul qilingan tasnifga ko'ra [2,4] o'chog'li - asoratlanmagan, o'tkir zotiljam 14 bolada (70,0%), 5 bemorda (25%) segmental va segmental-birikkan 3, faqat 1 tasida kasallikning shifoxonadan tashqari turida asoratlanish qayd etilgan, bu 5% ni tashkil etgan [5,7,10]. O'tkir zotiljamning og'irligini baholashda toksikoz, umumiy holatning buzilishi, harorat, nafas olish tezligi (JSST ma'lumotlariga ko'ra), jigar kattalashishi, mushak tonusi, yurak tonlarining xususiyatlari va boshqalar hisobga olingan.

Kalit so'zlar: TTK, Zotiljam, ($P < 0,05$). zardob temirining ko'payishi ($6,23 \pm 0,53$ mkmol/l), EO'H, BEGO'M ko'rsatkichlari, kasallik tarixi 29.02.2019 yildagi 19550/487-son.

Asosiy qsim: Rentgen diagnostikasi mezonlari zotiljamning o'tkir davri uchun o'chog'li (o'chog'li zotiljam) yoki segmentar (segmentar zotiljam) infiltratining xarakteriga ega bo'lgan o'pka to'qimasini qorayishning cheklangan qismi xizmat qildi. Zotiljamsiz TTK bolalar guruhiga nisbatan qizil qonning miqdoriy ko'rsatkichlarini o'rganish 1.1.-jadvalda keltirilgan.

I darajali TTK fonida o'tkir zotiljamda qizil qonning miqdoriy ko'rsatkichlari ($M \pm m$)

Jadval 1.1

Ko'rsatkichlar	Kontingent		p*
	TTK I dar. (n=20)	TTK I dar. +O'Z (n=20)	
eritrostit, $10^{12}/l$	$3,85 \pm 0,45$	$3,76 \pm 0,26$	$>0,1$
gemoglobin, g/l	$98,12 \pm 2,05$	$96,26 \pm 1,18$	$>0,1$
Fetal gemoglobin, %	$8,08 \pm 0,27$	$11,47 \pm 1,23$	$<0,02$
Gematokrit	$0,31 \pm 0,03$	$0,34 \pm 0,05$	$>0,1$
retikulotsit, %	$8,02 \pm 0,27$	$7,24 \pm 0,25$	$<0,05$
EYaD, sutka	$7,54 \pm 0,03$	$7,61 \pm 0,03$	$<0,001$
EO'D, mkm	$72,56 \pm 2,11$	$70,24 \pm 2,11$	$>0,1$

Izoh: - I darajali TTK ga nisbatan P ning ishonchliligi

Mavzuning dolzarbligi: Individual o'zgarishlarni o'rganish shuni ko'rsatdiki, bemorlarning yarmida qizil qon tanachalari soni mklda $3,90 \times 10^{12}/l$ oralig'ida o'zgargan; 6 (30%) $3,6 \times 10^{12}/l$ da 1 mkl qonda $3,51 \times 10^{12}/l$ dan kam bo'lgan eritrositlar miqdori 4 (20%) bolada kuzatilgan. Fetal gemoglobinning biroz ko'payishidan tashqari, o'tkir zotiljam bilan qizil qonning miqdoriy ko'rsatkichlarida statistik jihatdan ishonchli dinamika kuzatilmaydi. Periferik eritronning miqdoriy ko'rsatkichlari 1.1-jadvalda keltirilgan.

II darajali TTK fonida o'tkir zotiljam uchun qizil qonning miqdoriy ko'rsatkichlari 1.2-jadvalda keltirilgan.

II darajali TTK fonida o'tkir zotiljam uchun qizil qonning miqdoriy ko'rsatkichlari ($M \pm m$)

Jadval 1.2.

Ko'rsatkichlar	Kontingent		P*
	TTK II dar. (n=26)	II сг. ОП+ЖДА. (n=47)	
eritrostit, $10^{12}/l$	$3,0 \pm 0,26$	$2,88 \pm 0,05$	$>0,1$
gemoglobin, g/l	$81,17 \pm 2,37$	$78,74 \pm 1,88$	$>0,1$
Fetal gemoglobin, %	$14,71 \pm 1,05$	$14,81 \pm 1,32$	$>0,1$
Gematokrit	$0,30 \pm 0,03$	$0,29 \pm 0,05$	$<0,05$
retikulotsit, %	$12,12 \pm 0,02$	$10,56 \pm 0,73$	$<0,05$
EYaD, sutka	$7,11 \pm 0,08$	$7,42 \pm 0,06$	$<0,001$
EO'D, mkm	$64,34 \pm 1,64$	$60,38 \pm 1,22$	$<0,1$

* Izoh: - P ning zotiljamsiz kamqonlikning II darajali bemorlariga nisbatan ishonchliligi.

1.2-jadvaldagi ma'lumotlarni umumlashtirib, shuni ta'kidlash mumkinki, zotiljamning o'tkir davridagi qizil qonning miqdoriy ko'rsatkichlari II darajali TTK va I darajali og'irlik fonida sezilarli statistik farqlar mavjud emas.[7,9,11,13,15] Biroq, ushbu ko'rsatkichlarni o'tkir asoratlangan zotiljam bilan taqqoslaganda, biz retikulotsitlar sonida, gematokrit darajasida sezilarli farqlarni aniqladik, ular statistik jihatdan sezilarli darajada o'zgargan ($P < 0,05$). Shunday qilib, retikulotsitlar soni deyarli ikki baravar ko'paydi va gematokrit 0,29 ga tushirildi.

II darajali TTK fonida o'tkir, asoratlangan zotiljamda qizil qon hujayralarining umr ko'rish davomiyligi kamaydi.[1,3,5,7,9] Shuning uchun qizil qonning miqdoriy ko'rsatkichlaridagi o'zgarish darajasi nafaqat TTK og'irligiga, balki o'tkir zotiljamning o'pkadan tashqari asoratlarga ham bog'liq. Kasallikning dinamikasida, klinik yaxshilanish davrida alfa-1 va gamma-globulinlarning ($P < 0,001$) ishonchli ko'payishi bilan bolaning holati, zardob temirining ko'payishi ($6,23 \pm 0,53$ mkmol/l) va transferrinning temir bilan to'yinganlik koeffitsienti ($6,36 \pm 0,29\%$) qayd etildi. Qayta tiklash davrida qizil qon ko'rsatkichlari TTK bilan og'rigan bemorlar guruhining

ko'rsatkichlariga yaqinlashdi, davolanishni davom ettirishni talab qiladigan deponent temir zaxiralari etishmasligining yagona belgisi plazma temir darajasi va transferrinning temir bilan to'yinganlik darajasi past bo'lib qolmoqda. Jiddiy kamqonlik fonida o'tkir zotiljam bilan og'rigan bemorlarning tanasida eritrotsitlarning umr ko'rish davomiyligi, temir almashinuvi buzilishining sabablarini aniqlashda mahalliy eritrotsitlarning morfofunktsional xususiyatlarini o'rganish katta ahamiyatga ega. Qizil qonning sifat ko'rsatkichlarini o'rganayotganda, gemoglobinning o'rtacha kontsentratsiyasining pasayishi bitta eritrotsitdagi o'rtacha gemoglobin miqdorining pasayishi bilan birga bo'lganligi aniqlandi. Olingan ma'lumotlarni baholashda EO'H, BEGO'M ko'rsatkichlaridagi o'zgarishlarga e'tibor qaratiladi. Eng aniq siljishlar eritrotsitlar, EO'H va gematokritdagi o'rtacha gemoglobin tarkibiga kiradi. O'tkir zotiljam bilan bog'liq bo'lgan barcha TTK guruhlarida gematokrit sog'lom bolalarga qaraganda ancha past edi ($P > 0,1$). Gematokritning o'zgarishi, birinchi navbatda, periferik qon va EO'H dagi eritrotsitlar soniga bog'liq. Ba'zi bolalarda (6%) past gematokrit bir vaqtning o'zida ESR va gematokritning pasayishi kuzatildi. Masalan, D. B. 9 oylik (kasallik tarixi 29.02.2019 yildagi 19550/487-son.) va X. X., 6 oy. (kasallik tarixi 2019 yil 11 martdagi 2523/119-son). ikkala bolada ham gematokritning 0,219 va 0,32 gacha kamayishi mkl/l qonda 3×10^{12} va $3,5 \times 10^{12}$ eritrotsitlar sonining kamayishi va EO'H - 81,2 va 82,3 mkm³ kamayishi bilan tavsiflanadi.[4,6,8,14,16]

Xulosa: Shuni ta'kidlash mumkinki, yosh bolalarda TTK fonida o'tkir zotiljamni har tomonlama o'rganish natijalari qizil qonda o'zgarishlar, eritropoezning pasayishi, qizil qon tanachalarining yuqori gemolizi, ularning umr ko'rish davomiyligining pasayishi, periferik qonning mahalliy qizil qon tanachalarining morfostrukturasida sezilarli o'zgarishlarni ko'rsatdi, zardob temirining oqsil fraktsiyalari tarkibining pasayishi bilan izohlanishi mumkin. O'tkir zotiljam bilan og'rigan bemorlarda eritron tizimidagi buzilish darajasi kamqonlikning og'irligiga bog'liq edi.

Adabiyotlar

1. Nizomiddinovich T. F. et al. EXPERIMENTAL MYOCARDIAL INFARCTION LDH BILAN CORRECTION OF NATHIJALARI: Yangi O'zbekiston taraqqiyotida tadqiqotlarni o'rni va rivojlanish omillari //Yangi O'zbekiston taraqqiyotida tadqiqotlarni o'rni va rivojlanish omillari. – 2024. – T. 6. – №. 1. – C. 63-68.
2. Nizomiddinovich T. F. et al. QON TOMIR KASALIKLARIDA ENOSNING O'RNI: Yangi O'zbekiston taraqqiyotida tadqiqotlarni o'rni va rivojlanish omillari //Yangi O'zbekiston taraqqiyotida tadqiqotlarni o'rni va rivojlanish omillari. – 2024. – T. 6. – №. 1. – C. 56-62.
3. Sh, Xushnazarov Z., L. Kenjayeva, and F. N. Toshboyev. "PIRRILO [2, 3-D] PIRIMIDINLARNING BIOLOGIK FAOLLIGI." *TADQIQOTLAR. UZ* 39.5 (2024): 30-35.

4. Sh X. Z., Toshboyev F. N., Izatullayev S. A. PIRIMIDIN HALQASI ISHTIROKIDA SINTEZ VA PIRIMIDINNING BIOLOGIK FAOLLIGI //TADQIQOTLAR. UZ. – 2024. – T. 38. – №. 5. – C. 28-34.
5. Toshboyev F. N., Tashanov O. S., Izatullayev S. A. Oziqa tarkibidagi spirtlarni oksidlanish jarayonini matematik modilashtirish orqali xisoblash //golden brain. – 2023. – T. 1. – №. 28. – C. 117-120.
6. Toshboyev F. N., Iskandar o'g'li M. S., Fayzullo o'g'li S. S. XITIZAN VA SUT ZARDOBI BILAN OZIQLANTIRILGAN BROYLAR JO'JALARINING BIOKIMYOVIY KO'RSATKICHLARI //Ta'lim innovatsiyasi va integratsiyasi. – 2024. – T. 14. – №. 1. – C. 78-80.
7. Toshboyev F. N. et al. SELECTIVITY OF YKS CATALYZATION IN THE SYNTHESIS OF VINYL ACETATE FROM ETHYLENE AND ACETIC ACID //World of Scientific news in Science. – 2023. – T. 1. – №. 2. – C. 31-35.
8. Nizomiddinovich T. F., Abdimannonovich I. S., Zoirovich A. J. Of organic substances by thin layer chromatographic method //Ta'lim innovatsiyasi va integratsiyasi. – 2024. – T. 14. – №. 1. – C. 70-72.
9. Toshboyev F. N., Bobokulova S. A., Suyunova M. O. Synthesis of vinyl acetate from acetylene with the participation of a nanocatalyst and study of its kinetics //World of Scientific news in Science. – 2024. – T. 2. – №. 2. – C. 11-18.
10. Тошбоев Ф. Н., Ахмадов Д. З., Эшанкулов З. А. Динамика нитрегенической системы при гиперхолестеринемии //Ta'lim innovatsiyasi va integratsiyasi. – 2024. – T. 14. – №. 1. – C. 73-77.
11. Baykulov A. K., Toshboyev F. N., Akhmadov J. Z. BIOCHEMICAL AND PHYSIOLOGICAL CHANGES IN PARASITE PARAMETERS IN THE HOST-PARASITE RELATIONSHIP //Modern Scientific Research International Scientific Journal. – 2024. – T. 2. – №. 1. – C. 257-262.
12. Xudoyberdiyev I. I. et al. Etilen va sirka kislotadan vinilasetat olinishi jarayonining fizik-kimyoviy asoslari //Zamonaviy fan va ta'lim yangiliklari xalqaro ilmiy jurnal. – 2023. – T. 1. – №. 5. – C. 59-62.
13. Toshboyev F. N., Akhmadov J. Z., Eshonqulov Z. A. ETHYLENE OXYACETYLATION REACTION KINETICS LEARN //Modern Scientific Research International Scientific Journal. – 2024. – T. 2. – №. 1. – C. 253-256.
14. Тошбоев Ф. Н., Анваров Т. О., Изатуллаев С. А. ОПРЕДЕЛЕНИЕ PH СРЕДЫ ЛЕКАРСТВЕННЫХ ВЕЩЕСТВ ПОТЕНЦИОМЕТРИЧЕСКИМ МЕТОДОМ //World of Scientific news in Science. – 2023. – T. 1. – №. 1. – C. 166-169.
15. Baxodirovich S. S., Nizomiddinovich T. F., Ergashboevna E. M. GAZ ARALASHMALARINI NAZORAT QILISHNING TERMOKATALITIK USULI //Journal of Universal Science Research. – 2024. – T. 2. – №. 2. – C. 276-281.
16. Байкулов А. К., Муртазаева Н. К., Тошбоев Ф. Н. ДИНАМИКА ВЛИЯНИЯ ЛАКТАТДЕГИДРОГЕНАЗЫ ПРИ ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНОМ ИНФАРКТЕ МИОКАРДА //World of Scientific news in Science. – 2024. – T. 2. – №. 3. – C. 244-251.